



KÖZÖSSÉG ÉRTÉK FEJLŐDÉS



TÁJKAPOCS

ÉRTÉK- ÉS KÖZÖSSÉGVEZÉRELT
TÉRSÉGFEJLESZTÉS



KÖZIGAZGATÁSI ÉS
TERÜLETFEJLESZTÉSI
MINISZTERIUM



” Tisztelt Olvasó!

A Táj-Kapocs Alapítvány azzal a hittel és szándékkal jött létre, hogy a helyi közösségekben rejlő értékeket és erőforrásokat felszínre hozza, és ezekre építve új fejlődési utakat nyisson a vidéki térségek számára.

A Marcal-völgyben indított mintaprogram nem csupán kísérlet, hanem valódi együttműködés több száz partnerrel: önkormányzatokkal, vállalkozásokkal, civil szervezetekkel, oktatási intézményekkel, kulturális szakemberekkel és közösségekkel. Együttes erővel arra törekszünk, hogy élhető, erős és megtartó vidéket teremtsünk.

Ez a kiadvány bemutatja a program eddigi eredményeit, a mögötte álló modellt, valamint a jövő terveit. Bízunk benne, hogy inspirációt ad Önnek is – akár szakmai partnerként, akár helyi közösség tagjaként.

Oszkai Réka

kuratóriumi elnök

Táj-Kapocs az Együttműködő Közösségekért Alapítvány

Bevezetés – A perifériák kihívásai

Európában és Magyarországon egyaránt található olyan térségek, amelyeket a szakirodalom „belső perifériaként” említ. Ezek azok a régiók, amelyek bár földrajzilag nem elszigeteltek, mégis tartós leszakadással küzdenek.

A legjellemzőbb problémák:

- kevés munkahely és vállalkozási lehetőség,
- gyenge közszolgáltatások (oktatás, egészségügy, kultúra),
- rossz közlekedési viszonyok,
- elöregedő és fogyó népesség.

Mindez egy **„leszakadási spirálhoz”** vezet: a fiatalok elvándorlása miatt csökken a szolgáltatások iránti igény, ami tovább gyengíti a helyi intézményeket, és újabb elvándorlást idéz elő.

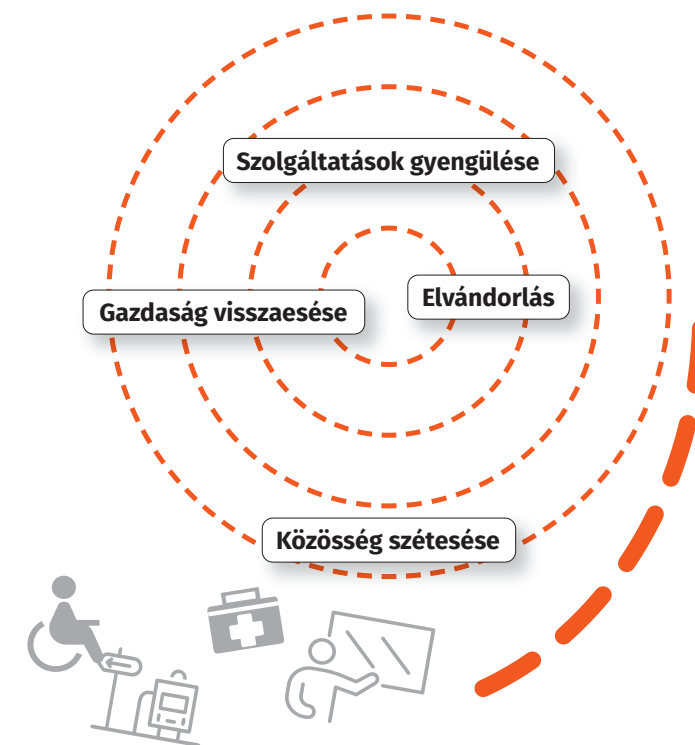
A belső perifériás térségek számos problémával küzdenek – elöregedés, elvándorlás, társadalmi leszakadás –, ugyanakkor jelentős erőforrásokkal is rendelkeznek: gazdag természeti és kulturális értékekkel, valamint élő, aktív – bár sok esetben „szigetszerűen” működő – közösségekkel.

A hagyományos fejlesztési eszközök – pályázatok, egyszeri beruházások – önmagukban nem képesek ezt a spirált megfordítani.

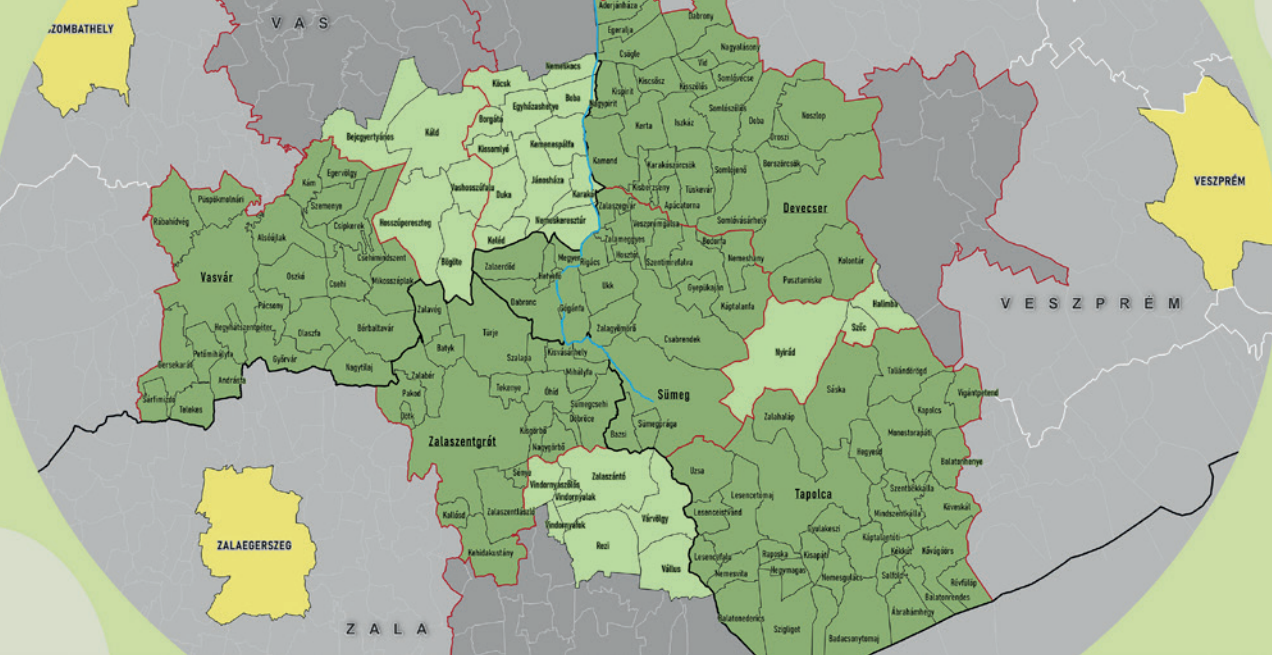
ÚJ MEGKÖZELÍTÉSRE VAN SZÜKSÉG:

közösség- és értékalapú, hálózatos fejlesztésre.

Leszakadási spirálmodell



Forrás: Tagai G. – Nagy G. (2015): A belső perifériák lehatárolásának lehetőségei Magyarországon. *Tér és Társadalom*, 29(4), 54–74.



Gyönyörű helyen élünk, fedezd fel!



TÁJKAPOCS

KÖZÖSSÉG - ÉRTÉK - FEJLŐDÉS

A mintaprogram területi kerete a **Marcal-völgy**, amely három megye találkozásánál helyezkedik el: **Veszprém, Vas és Zala**.



Marcal-völgy



Fő adatok:

- **5 járás**
(devecseri, sümegi, tapolcai, zalaszentgróti, vasvári)
- **125 település,**
- **~88 000 lakos.**

A térség földrajzilag és kulturálisan gazdag, ám intézményi és közlekedési szempontból periférikus helyzetű. A történeti folyamatok – intézmények megszűnése, a vármegyehatárok szélén való elhelyezkedés – hozzájárultak ahhoz, hogy a Marcal-völgy „mini vasfüggönyként” különült el más térségektől. Mindez egyszerre jelent **kihívást és lehetőséget**: kihívást a szolgáltatások pótlásában, és lehetőséget egy új, kísérleti térségfejlesztési modell kipróbálásában.

A Táj-Kapocs Alapítvány

A Táj-Kapocs az Együttműködő Közösségekért Alapítvány 2023 végén alakult, központja Sümegen található.



Küldetésünk:

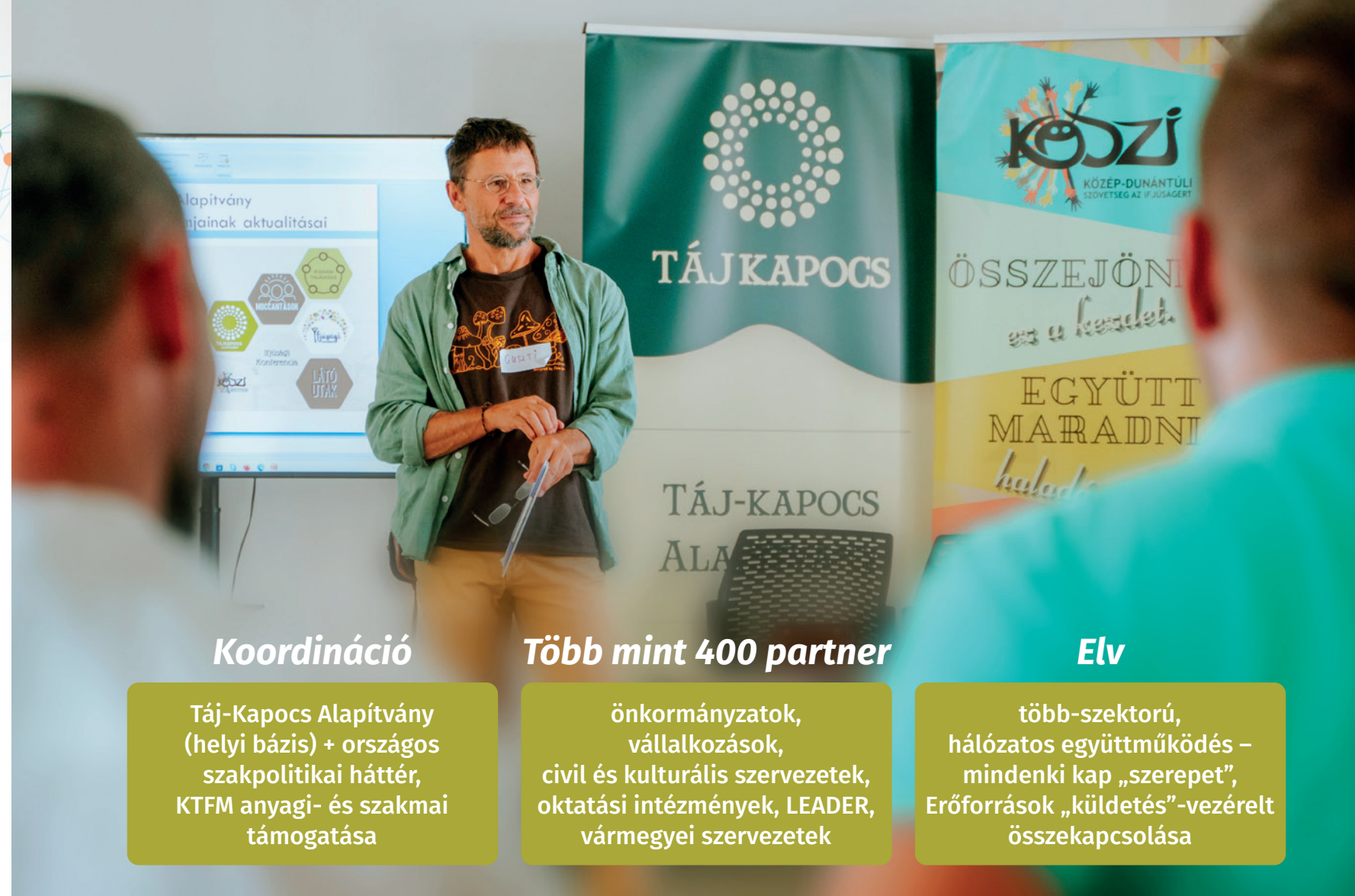
a közösség- és értékalapú
társáfejlesztés
módszertani modelljeinek
kidolgozása és tesztelése.



Működésünk alapja a partnerség. Több mint 400 partner kapcsolódott be a munkába – önkormányzatok, civil szervezetek, vállalkozások, egyházak, iskolák, kulturális szakemberek és a közösség aktív tagjai.

Nem egy szervezet hajt végre fejlesztést, hanem **egy hálózat működik együtt.**

Így tudjuk összehangolni az erőforrásokat, és valódi változást elérni.



Koordináció

Táj-Kapocs Alapítvány
(helyi bázis) + országos
szakpolitikai háttér,
KTFM anyagi- és szakmai
támogatása

Több mint 400 partner

önkormányzatok,
vállalkozások,
civil és kulturális szervezetek,
oktatási intézmények, LEADER,
vármegyei szervezetek

Elv

több-szektorú,
hálózatos együttműködés –
mindenki kap „szerepet”,
Erőforrások „küldetés”-vezérelt
összekapcsolása

A Táj-Kapocs-modell

Építőkövek

Hálózati alapok

kapcsolati háló sűrítése, jövőkép-fejlesztés.

Támogató szolgáltatások

tanácsadás, mentorálás, képzés, kompetenciafejlesztés

Erőforrás-közösség

közös források, pályázatok, önkéntesség, adományok

Tartós fejlesztési folyamatok

3-7 éves programok, összehangolt projektek

*A modell így nem csupán egyszeri fejlesztést,
hanem fenntartható változást kínál.*



A modell központi célja:

a helyi „szolgáltatók” – önkormányzatok, vállalkozások, civil szervezetek, intézmények – fejlesztési és szolgáltatási minőségének javítása.
Ezáltal a lakosság életminősége és a közszolgáltatások elérhetősége is javul.

Programfázisok

A Táj-Kapocs-modell három fázisban valósul meg:

Közösségünk felfedezése

1.

- **Cél:** bizalomépítés, közösségi kohézió erősítése.
- **Eszközök:** látóutak, műhelymunkák, értéktérkép, jógyakorlat bemutatók, kutatás.
- **Eredmény:** erősödő helyi identitás, aktív közösségek.

Képessé tevés – Élethosszig tanulás

2.

- **Cél:** a helyi szereplők tudásának, készségeinek és kezdeményező- és együttműködési képességének fejlesztése.
- **Eszközök:** tudásátadás, képzések, ifjúsági programok, vállalkozói műhelyek, mentorprogramok, népfőiskolai együttműködések.
- **Eredmény:** kompetens, projektképes helyi szereplők.

Összehangolt cselekvés

3.

- **Cél:** közös érdekek mentén fenntartható együttműködések kialakítása.
- **Eszközök:** hálózatos projektek, közszolgáltatások összehangolása, több települést lefedő akciók.
- **Eredmény:** tartós együttműködések, mérhető szinergiák.



Pilot Akcióterv

A 2024–2025 közötti időszakban három tematikus pillér köré szerveződtek a beavatkozások.

1. Helyi gazdaságfejlesztés

- **„Helyben vagyunk”**
Helyi termékelőállítók és REL-hálózat támogatása.
- **Aktív turizmus**
Túraútvonalak, nyitott porták, tájházak, kerékpáros turizmus.
- **„Paktummal a helyi gazdaságért”**
Foglalkoztatási inkubáció, mentorhálózat.





Pilot Akcióterv

2. Társadalmi és humán tőke fejlesztése

- **„Kulturális híd”**
Innovatív kulturális és közösségépítő hálózat – kulturális gazdaságfejlesztés. Kvalitatív kutatás.
- **Együtt az ifjúság helyben tartásáért**
„Moccantások”, Ifjúsági találkozók, Ifjúsági Konferencia, látóutak, Ifjúsági Akadémia, Ifi Bázispontok.
- **„Iskolák a Tájban”**
Módszertani innovációk az oktatásban.
- **Civil szervezetek szerepének erősítése**
Szakmai fórumok, ifjúsági bevonás



3. Települési környezet és önkormányzati kompetencia

- **Kvantitatív kutatás.**
- **Önkormányzati képzések, projektfejlesztés.**
- **Piacok, közösségi terek fejlesztése.**
- **Szolgáltatásfejlesztési projektek indítása.**
- **Versenyképes Járások Program támogatása.**



Innováció

Digitális gerinc

A Táj-Kapocs egyik leginnovatívabb eleme az adatvezérelt térségi kommunikáció.

A Sales Autopilot rendszer segítségével célzott hírlevelek, regisztrációs felületek és szegmentált kampányok valósulnak meg. Ez lehetővé teszi, hogy a különböző célcsoportokat – fiatalok, vállalkozók, önkormányzatok – személyre szabott üzenetekkel érjük el.



2024 márciusa óta több mint **22 600 üzenetet** küldtünk ki, ami gyors mozgósítást és széles körű részvételt tett lehetővé.



Eredmények



2024–2025 között elért eredmények:

- **19 fő** aktív munkatárs, mentor, segítő szakember,
- több mint **400 partner** bekapcsolása,
- **több száz** résztvevő a műhelymunkákon és programokon,
- fiatalok, vállalkozók, önkormányzatok, civil szervezetek aktív bevonása,
- aktív közösségi média jelenlét,
- új együttműködések születése: civil szervezetek, önkormányzatok és vállalkozások között közös projektek indultak,
- új civil szervezetek születése: a program inspiráló hatására több településen alakultak új közösségek, egyesületek.



MÉRHETŐ MUTATÓK



125 településből
legalább **80** aktív
részvétel



20+ tematikus program megvalósítása, köztük
műhelymunkák, látóutak, képzések, konferenciák,
ifjúsági „moccantások”, Nyitott Porta Program



20+ országos és régiós
szakmai partnerrel való
aktív együttműködés



1 db online kulturális térkép létrehozása,
a digitális felület bemutatja és népszerűsíti
a térség kulturális szolgáltatóit



Több ezer közvetlenül
bevont lakos



**Ezek az eredmények igazolják, hogy a modell
képes kézzelfogható változást hozni.**

Időív és skálázás



A Táj-Kapocs modell időbeli ütemezése:

» **2024–2025**
*módszertani megalapozás,
pilotprogram*



» **2026–2028**
*program szintű bevezetés
a Marcal-völgyben*



» **2028-tól**
*adaptáció más magyarországi
periféria-térségekben*



Célunk, hogy a Marcal-völgyben kipróbált és bevált módszerek országosan is hozzájáruljanak a leszakadó térségek megújulásához.

*A Táj-Kapocs program legnagyobb értéke az együttműködés.
A különböző szektorok, közösségek és intézmények
közös alakítanak ki egy olyan fejlesztési logikát, amely
nem csupán a jelen kihívásaira reagál,
hanem hosszú távú jövőképet ad.*

***Gondoljuk tovább,
formáljuk együtt
a jövő vidékét!***





Táj-Kapocs az Együttműködő Közösségekért Alapítvány

8330 Sümeg, Eitner út 22.
www.tajkapocs.hu
info@tajkapocs.hu



KÖZIGAZGATÁSI ÉS TERÜLETFEJLESZTÉSI
MINISZTERIUM

*Az Érték- és közösségvezérelt térségfejlesztés a Marcal-völgy, mint belső periféria térségben című projekt,
a Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium támogatásával valósul meg.*

Táj-Kapocs

Kapcsolat a jövő vidéke felé

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

A Táj-Kapocs Program sikerét a közösségek, szakmai partnerek és elhivatott együttműködők közös munkája tette lehetővé.

Köszönjük fő partnereinknek

Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium • Civil Központok • Élő Forrás Hagyományőrző Egyesület • ERA NOVA Kamarazenekar
Herman Ottó Intézet • Kisfaludy Sándor Művelődési Központ, Könyvtár és Emlékház • Kislépték Egyesület • KÖSZI
MAKETUSZ • Művészvölgy Kúria Kápolcs • Nemzeti Művelődési Intézet • Pannon Egyetem • Pannon Helyi Termék Nonprofit Kft.
Vasvár Népfőiskola • Hunyor Népfőiskola

**Külön hálával tartozunk mindazoknak az önkormányzatoknak, intézményeknek, civil szervezeteknek, szakértőknek és helyi közösségeknek,
akik a Táj-Kapocs hálózat tagjaiként hozzájárultak ahhoz, hogy a program valódi közösségi együttműködéssé válhasson.**